ततःउपभोगात् ॥ १३ ॥ कथंकष्टाच्चसंसारान्मुच्यतइत्यस्योत्तरमाह तत्रकर्मेत्यादिना जातीषुयोनिषु ॥ १४ ॥ १५ ॥ संयमश्चित्तैकाग्र्यं ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ यश्चयोगीति सर्पदं शोविषविद्याविदमिवकर्मसंगःप्रतीयमानोपियोगिनंनबाधते योगीइतरेभ्यःश्रेष्ठइत्यर्थः यतोयोगीअतोमुक्तः चस्त्वर्थे परौचशब्दौहेत्वबधारणार्थौ यस्तुयोगीसहियोगबलान्मुक्तएवेत्यर्थः ॥ २१ ॥ कर्मिणां विलंबेनमुक्तिरित्याह वर्त्तमानस्येति ॥ २२ ॥ एवमिति अयंआत्माब्रह्मसन्विकृतः जीवत्वंप्राप्तः ॥ २३ ॥ २४ ॥ ननुस्वतंत्राएवबहवश्चेतनाःनब्रह्मविकाराइत्याशंक्यशरीरमात्मनइत्यादिनापौर्विकीश्रुतिरि

ततस्तुक्षीयतेचैवपुनश्चान्यत्प्रचीयते॥ यावत्तन्मोक्षयोगस्थंधर्मंनैवावबुध्यते॥ १३॥ तत्रकर्मप्रवक्ष्यामिसुखीभवतियेनवै ॥ आवर्त्तमानोजातीषुयथान्यो न्यासुसत्तम॥ १४॥ दानंव्रतंब्रह्मचर्यंयथोक्तंब्रह्मधारणं॥ दमःप्रशांतताचैवभूतानांचानुकंपनं॥ १५॥ संयमश्चानृशंस्यंचपरस्वादानवर्जनं ॥ व्यलीकाना मकरणंभूतानांमनसाभुवि॥ १६॥ मातापित्रोश्चशुश्रूषादेवतातिथिपूजन॥ गुरुपूजाघृणाशौचंनित्यमिंद्रियसंयमः॥ १७॥ प्रवर्त्तनंशुभानांचतत्सतांवृत्त मुच्यते॥ ततोधर्मःप्रभवतियःप्रजाःपातिशाश्वतीः॥ १८॥ एवंसत्सुसदापश्येत्तत्राप्येषाध्रुवास्थितिः॥ आचारोधर्ममाचष्टेयस्मिन्शांताव्यवस्थिताः॥ १९॥ तेषुतत्कर्मनिक्षिप्तंयःसधर्मःसनातनः॥ यस्तंसमभिपद्येतनसदुर्गतिमाप्नुयात् ॥ २० ॥ अतोनियम्यतेलोकःप्रच्यवन्धर्मवर्त्मसु॥ यश्चयोगीचमुक्तश्चसए तेभ्योविशिष्यते॥ २१॥ वर्त्तमानस्यधर्मेणशुभंयत्रयथातथा॥ संसारतारणंत्यस्यकालेनमहताभवेत्॥ २२॥ एवंपूर्वकृतंकर्मनित्यंजंतुःप्रपद्यते॥ सर्वंतत्का रणंयेनविकृतोयमिहागतः॥ २३॥ शरीरग्रहणंचास्यकेनपूर्वंप्रकल्पितं॥ इत्येवंसंशयोलोकेतच्चवक्ष्याम्यतःपरं॥ २४॥ शरीरमात्मनःकृत्वासर्वलोकपिताम हः॥ त्रैलोक्यमसृजद्ब्रह्माकृत्स्नंस्थावरजंगमं॥ २५॥ ततःप्रधानमसृजत्प्रकृतिंसशरीरिणां॥ ययासर्वमिदंव्याप्तंयांलोकेपरमांविदुः॥ २६॥ इदंतत्क्षरमित्यु क्तंपरंत्वमृतमक्षरं॥ त्रयाणांमिथुनंसर्वमेकैकस्यपृथक्पृथक्॥ २७॥

त्यैःश्लोकैःप्रत्याचष्टे सर्वलोकःकार्यसमष्टिःतस्याःपितामायाशबलंब्रह्म पितामहःशुद्धंततआत्मनःशुद्धस्यशरीरंअव्याकृताकाशं आकाशशरीरंब्रह्मेतिश्रुतेः मायांकृत्वाउत्पाद्य तस्मादव्यक्तमुत्पन्नंत्रिगुणंद्वि जसत्तमेतितदुत्पत्तिस्मृतेः नोव्योमापरोयदितिस्मृतेःप्राक्तदभावश्रुतेश्चकृत्स्नंसूत्रात्मकंत्रैलोक्यं ॥ २५ ॥ ततःप्रधानंसर्वेषुकार्येषुप्रधीयमानंतेजोबन्नात्मकंजीवानांप्रकृतिंअभिव्यक्तिस्थानंदेहाद्याकारं य थाप्रकृत्या ॥ २६ ॥ क्षरंजडं अक्षरंतद्वच्छिन्नंचैतन्यंजीवेशभावाक्रांतं त्रयाणांक्षराक्षरशुद्धानांमध्येमिथुनंक्षराक्षरंसर्वंप्रतिपुरुषंपृथक्पृथगस्तितत्तन्मुक्तौतत्तत्कल्पितंतद्रज्जुसर्पवद्बाध्यतइत्यर्थः ॥ २७॥

Digitized by Google